

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Dato: 28.04.2020

Vår ref: 20/01911-1 pv383

Deres ref:

Høringssvar på Klimakur 2030 fra Kirkerådet

Den norske kirke har i mange år og på mange måter engasjert seg i kamp for menneskeverd, rettferdighet og vern om skaperverket. Kirken anser dette som en integrert del av tro og liv. Kamp mot irreversible klimaendringer er en naturlig del av dette. Kirkemøtet i Den norske kirke uttalte i 2019 følgende i sin støtte til klimastreikende ungdom:

Klimaendringer trenger politiske og teknologiske løsninger – men dypest sett er det et moralsk spørsmål. Det handler om vårt forhold til Skaperen, skaperverket og vår neste. Overforbruk og rovdrift på jordas ressurser er dypt urettferdig; det ødelegger naturen og utarmer livsgrunnlaget for våre medmennesker. Kampen mot klimaendringer er derfor en kamp for solidaritet og rettferdighet. Dette er en sentral del av kirkas oppdrag.

I den samme uttalelsen understrekes det at Den norske kirke vil gjøre sitt for å mobilisere egne medlemmer, kutte i egne utslipp og støtte politiske myndigheter i å ta vanskelige valg for omstilling til et mer bærekraftig samfunn. Kirkerådet jobber bl.a. med å redusere sine utslipp fra reisevirksomhet og bygninger og har inngått et samarbeid med stiftelsen Miljøfyrtårn om miljøledelse. Kirkerådet og Mellomkirkelig Råd er med i flere nasjonale og internasjonale nettverk på vegne av Den norske kirke der bærekraftsmålene og kamp mot klimaendringer står høyt på dagsorden.

Nye norske klimamål og en ny klimakur

Sammen med en lang rekke sivilsamfunnsaktører har Den norske kirke kjempet for at de norske målene for egne utslippskutt må bli mer ambisiøse og i tråd med forpliktelsene i henhold til Parisavtalen. Ifølge FNs klimapanel må de globale utslippene nær halveres innen 2030 om Parisavtalen skal oppfylles. Rike land må gå foran. I rapporten «Norways fair share of meeting the Paris agreement» fra 2018¹, slås det fast at Norge må kutte minst 53 % av sine utslipp sammenlignet med 1990-nivået innen 2030. Derfor er det gledelig at norske myndigheter nå har vedtatt et mål om å kutte 50-55 % av norske utslipp innen 2030².

Klimakur 2030 er et avgjørende kunnskapsgrunnlag for hvordan ikke-kvotepliktige utslipp kan reduseres i Norge. Rapporten viser at det er mulig å halvere norske utslipp fra ikke-kvotepliktig sektor. Det må samtidig være tydelig hvilke begrensninger som ligger i Klimakur 2030, slik at dette ikke blir sett på som Norges samlede innsats for oppfyllelse av forpliktelsene i Parisavtalen: Klimakur 2030 er begrenset til ikke-kvotepliktig sektor, gjelder kun utslipp i Norge, og tar ikke høyde for effekter av tiltak utenfor Norge eller utenfor det

¹ https://www.kirkensnodhjelp.no/globalassets/lanserte-rapporter/2018/norways-fair-share-2018_web.pdf

² <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/norge-forsterker-klimamalet-for-2030-til-minst-50-prosent-og-opp-mot-55-prosent/id2689679/>

som i dag kan måles av utslipp eller fangst og lagring. Klimakur 2030 forholder seg heller ikke til Norges globale ansvar for utslipp i andre land.

Klimakur må suppleres og følges opp

Klimakur 2030 omfatter dermed omkring halvparten av norske klimagassutslipp, dvs ikke-kvotepiktig sektor. Det er etter Kirkerådets mening avgjørende at norske tiltak også omfatter den andre halvparten av utslipp, der olje- og gass-sektoren er den største. Utslipp fra denne sektoren har økt med 73 % siden 1990, og dekket i 2018 vel 14 millioner CO₂-ekvivalenter. Dette utgjør 27,2 % av Norges samlede klimagassutslipp³. Det som meldes inn som Norges samlede bidragskutt, må derfor være like ambisiøst som målsettingen i Klimakur 2030.

Klimakur må ikke gi økte utslipp i andre land

Klimakur 2030 er videre begrenset til å vurdere tiltak i Norge. Det er en viktig og naturlig begrensning som må gjøres i alle land. Samtidig vil Kirkerådet peke på at det er avgjørende at tiltak som gjøres for å kutte klimagassutslipp i Norge ikke fører til økte utslipp i andre land. For eksempel må krav om innblanding av biodrivstoff ikke føre til at regnskog hogges i Indonesia for produksjon av palmeolje til bruk i forbrenningsmotorer i Norge. Å kutte klimagassutslipp fra husdyr i Norge kan også føre til økte utslipp i andre land, ved for eksempel å gi dyr i Norge mer kraftfôr fra Brasil. Verken produksjon av soya i Brasil eller transporten av dette til Norge kommer med i det norske klimaregnskapet, men må tillegges vekt i det totale klimaregnskapet for norsk matproduksjon. Kirkerådet er positiv til Klimakur 2030s målsetting om redusert kjøttkonsum som et viktig tiltak. Dette må imidlertid skje i god dialog med norske kjøttprodusenter for å unngå utakt i produksjon og konsum som kan gi perioder med økt kjøttimport.

Klimakur må inkludere nasjonale tiltak som kan bety mye globalt

Tiltak som ikke nødvendigvis har stor klimaeffekt i Norge, kan ha stor betydning globalt. De må av den grunn vurderes som viktige også i Norge. I denne kategorien kommer økt eksport av fornybar energi fra Norge til Europa. Det er likevel avgjørende at utbygging av fornybar energi i Norge veies opp mot naturinngrepene som dette innebærer.

En norsk handlingsplan må inkludere tiltak som faller utenfor klimaregnskapet

Tiltak som kan ha stor betydning for klimaregnskapet i Norge, men som pr. i dag ikke er inkludert i internasjonalt godkjente måter å godskrive klimagassutslipp på, bør også tillegges vekt. Eksempler på dette er bruk av biokull og fiksering av karbon i jord. I landbrukets klimaplan for 2021-2030 er dette trukket frem som et viktig tiltak som kan ha mange positive effekter i tillegg til karbonbinding. Jordbruksareal med økt innhold av organisk materiale fra biokull eller fangvekster vil bidra positivt også til økt robusthet mot klimaendringer og ekstremvær ved at jorden vil tåle mer flom og tørke. Bruk av biokull fanges per i dag ikke opp i klimaregnskapet og tillegges derfor liten vekt i Klimakur 2030. FNs klimapanel har foreslått en oppdatering av egne retningslinjer for klimaregnskapet slik at tiltaket vil fanges opp i framtida.

Naturens egne karbonlager

FNs klimapanel har pekt på at å ta vare på og øke karbonlagrene i naturen er en av de sikreste måtene å motvirke ekstreme klimaendringer på⁴. Betydningen av dette for Norge er også understreket i en ny rapport fra Norsk Institutt for naturforskning⁵. Det estimeres her at omtrent 68 % av Norges karbonlager er lagret i økosystemer utenfor produksjon, slik som våtmarker, fjell, fjellskog, åpent lavland og økosystemer i vann⁶. Av alt karbonet som er bundet på land, er ca. 80 % bundet i jordsmonnet. Dette er tre ganger mer enn i atmosfæren. Det er derfor avgjørende å stanse naturødeleggelser som fører til utslipp av

³ <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/klima/norske-utslipp-av-klimagasser/klimagassutslipp-fra-olje-og-gassutvinning/>

⁴ https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2019/08/4.-SPM_Approved_Microsite_FINAL.pdf

⁵ <https://www.wwf.no/assets/attachments/KarbonlagringINorskNatur.pdf>

⁶ <https://www.wwf.no/assets/attachments/Temahefte.pdf>

Klimagasser – spesielt fra jordsmonn. Naturvern og restaurering av natur er derfor viktige klimatiltak som bør få større oppmerksomhet.

Norges ansvar internasjonalt

Klimakur 2030 omfatter heller ikke utslippskutt knyttet til internasjonal skipsfart og luftfart. Kirkerådet mener at Norge bør bidra til å få på plass internasjonale forpliktende avtaler som fører til utslippskutt av internasjonal skipsfart og luftfart⁷. Norge har et ansvar i å gå foran som sjøfartsnasjon, med en åpen økonomi og med en befolkning som flyr mer enn de fleste andre land i verden. I tillegg tilsier Norges rettfærdige andel av globale utslippskutt at vi må bidra til finansiering av utslippskutt i andre land. Dette er dekket av ForUM- rapportene "Norways fair share" fra 2018, som nevnt tidligere og "Funding what counts" fra 2020.⁸

Konklusjon

Kirkerådet mener at Klimakur 2030 er et viktig dokument som må følges opp med handlingsplan med konkrete målbare tiltak som rapporteres på år for år. Samtidig må ikke dette bli en sovepute i forhold til behovet for kutt i sektorer som ikke omfattes av Klimakur 2030 og å begrense de potensielt negative konsekvensene av tiltakene i andre sektorer eller andre land. Klimatiltak må ses i sammenheng med tiltak for å bevare økosystemer, biodiversitet og å oppnå alle bærekraftsmålene. Det må tilstrebes å få en så bred folkelig aksept for tiltakene som mulig. Kirkerådet understreker at ut over Klimakur 2030 og de tiltak som gjøres for å kutte utslipp i Norge, må også Norge bidra internasjonalt for å få ned utslipp og for klimatilpasning i andre land. Klimakrisen krever omstilling. Den norske kirke vil bidra konstruktivt til denne omstillingen gjennom mobilisering, tiltak og handlingsplaner.

Med vennlig hilsen

Ingrid Vad Nilsen
direktør

Jan Christian Kielland
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:
Miljødirektoratet

Postboks 5672
Sluppen

7485 TRONDHEIM

---

⁷ <https://www.aftenposten.no/norge/i/7Rn9/utslippene-ingen-land-eier>

⁸ <http://forumfor.no/assets/docs/FundingWhatCounts2020.pdf>